

Анастасія Коновалюк

аспірант,

Кафедра інформаційних технологій в архітектурі,

Київський національний університет будівництва і архітектури

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ АРХІТЕКТУРИ. ЦІЛІ, ЧАС, МІСЦЕ, ТІЛО ТА СВІДОМІСТЬ СУЧАСНИКА СТВОРЕННЯ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ

Історія архітектури, що викладається в архітектурних вузах, являє собою «річч у собі». Архітектори вивчають стилі, композиційні особливості, просторову побудову, технічні можливості втілення та конструювання архітектурних рішень, що надійшли до сучасності. На наш погляд, історія архітектури є предмет дослідження формування фізичних кордонів за певними правилами, які можуть визначати спосіб існування людини-сучасника, його присутності, впливу на стан, поведінку і відношення до простору. Тобто вивчати архітектуру можна як свідомо чи підсвідомо запрограмований простір з певними цілями, в конкретний час та в конкретному місці для впливу на тіло та свідомість людини.

Архітектурна освіта направлена на те, щоб навчити студента створювати архітектурний простір, комфортний для існування людини. Створення його досягається умінням системно вирішувати поставлені задачі, враховуючи фактори впливу, проблеми людського існування. Якщо задачі і фактори впливу на існуюче середовище архітектором враховується, то аналіз, як людина-сучасник себе поводить і розуміє архітектуру, враховується рідше. Унікальна архітектура, яка виступає як архітектурна пам'ятка, виникає вперш за все для того, щоб якимось чином вплинути на сучасника, змінити його відчуття, поведінку. Це можна прослідкувати на прикладі виникнення архітектури храмів, яка підкоряла людину певній релігійній доктрині; або на архітектуру ансамблів, площ, вулиць, яка слугувала для розмежування, об'єднання та спрямування людей; або на архітектуру театрів і стадіонів, яка виховувала чи психологічно розвантажувала людину; або на архітектуру палаців, яка зазначала про повноваження та силу влади над сучасниками.

На сьогодні, в час технічного та інформаційного прискореного процесу, за яким не встигає розвиток людської свідомості, виникає безліч проблем існування в фізичному архітектурному просторі. В даному контексті, історія архітектури може навчити вирішувати проблеми існування тіла та духу людини. На наш погляд, проблема предмету історії архітектури полягає в тому, що її викладають, як розповіді про пам'ятки архітектури, без з'ясування питань про життя людей, їх відчуття та

сприйняття в часи створення цих об'єктів.

На сьогодні, історія архітектури навчає студента мислити про естетично-привабливі архітектурні форми, розуміти прийоми архітектурних стилів, з'ясувати естетичні категорії, якими оперувалися архітектори. В процесі пізнання архітектурних пам'яток можна навчитись мислити як архітектор, але досягнути архітектуру з точки зору сучасника-відвідувача вже складніше, оскільки вузькоспеціалізовані знання формують певну призму оцінювання і сприйняття фахівця.

Але окрім знань про форму і стилі, історія архітектури може розповісти про поведінку, про сприйняття, про сенси, якими оперувалася людина в певний історичний період в конкретному середовищі. Архітектурні пам'ятки Стародавньої Греції можуть розповісти не лише про прийоми створення гармонійного простору, але й про те, як людина опиралася на особисті відчуття в тілі у сприйнятті штучно створеного середовища. Саме тому виникають такі якості архітектури, як антропоморфізм і тектоніка. А архітектура готичних храмів, навпаки розривала зв'язок між тілесними почуттями і сприйняттям простору. Така архітектура є емоційно-вражаючою і сильні переживання простору пояснювалися ментальними концепціями, а не особистим фізичним станом людини.

Історія архітектури в зв'язку з філософією, соціологією, антропологією, історією та психологією може допомогти знаходити правильні відповіді на питання, які необхідно ставити в процесі формування архітектурного простору. Ці питання такі: як людина переживає простір; як вона контактує з простором; як вона сприймає себе і інших; як простір впливає на її особистий розвиток та поведінку. Ці питання є дуже важливими для встановлення більш глибокого взаємозв'язку людини і фізичного архітектурного простору.